

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΡΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΤΗ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ

ΒΑΣΙΛΙΟΥ ΣΚΟΡΔΕΛΗ, π. Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΑΛΕΞΙΟΥ ΖΑΜΑΡΙΟΥ Διευθυντοῦ τῶν Ζαριφείων Διδασκαλείων ἐν Φιλίππουπόλει, ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΑΠΑΣΩΤΗΡΙΟΥ, Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου Πελοποννήσου, ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΡΩΣΗ, Καθηγητοῦ τῆς Παιδαγωγικῆς ἐν Ἀρδακίῳ κλπ.

ΥΠΟ

Π. Π. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Προφῆν διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλείου.

ΕΤΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΙΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΑΝΗΡΕΤΕΑ ΔΡΑΧ. 6.

ΕΝ ΤΗ ΑΛΛΟΔΑΠΗ ΦΡΑΓΚΑ ΧΡΥΣΑ 7.

Ἀριθ. 6

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Ἰουλίου

1892.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. Πρὸς τοὺς κ. συνδρομητὰς τῆς «Ἐκπαιδεύσεως» — Ἡ διάλυσις τῶν Διδασκαλείων. — Ἡ ἐλάττωσις τοῦ μισθοῦ τῶν δημοδιδασκάλων. — Τὰ κατὰ τὴν ἐμὴν ὑπόθεσιν. — Σκανδαλωδέστατα ἀποτελέσματα.

Πρὸς τοὺς κ. συνδρομητὰς τῆς

«ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.»

Ἐν τῷ πρώτῳ φύλλῳ τῆς Ἐκπαιδεύσεως ἐγράφομεν ὅτι ὅσοι δὲν ἐπιστρέψωσι τὸ φύλλον θεωροῦνται συνδρομηταί. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τινὰς δὲν ἐστάλη ἢ δὲν ἐδόθη τὸ φύλλον σπεύδομεν ἐνταῦθα νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι οἱ λαμβάνοντες τὰ ἀποστέλλόμενα φύλλα θεωροῦνται συνδρομηταί καὶ παρακαλοῦμεν αὐτοὺς νὰ ἀποστείλωσι τὴν συνδρομὴν των, ἥτις εἶναι προπληρωτέα· διότι αὕτη εἶναι τὰ κεφάλαια τῆς Ἐκπαιδεύσεως καὶ δι' αὐτῆς καὶ μόνης ἐξασφαλίζεται ἡ τακτικὴ καὶ ἀπρόσκοπος αὐτῆς ἐκδοσις. Εἰς ἄλλα πεπολιτισμένα Κράτη διατηροῦνται ὑπὸ τῶν διδασκάλων τοιαῦτα φύλλα ἐν ἐκάστῃ ἐπαρχίᾳ, θὰ εἶναι δὲ ὄνειδος, ἂν παρ' ἡμῶν δὲν κατωρθοῦτο νὰ διατηρηθῇ ἐν φύλλον εἰς σύμπαν τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος. Ἡ Ἐκπαιδεύσις τεταγμένη νὰ προμαχῆσῃ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Παιδείας καὶ τῶν δημοδιδασκάλων ἔχει τὴν δικαίαν ἀξίωσιν νὰ γίνῃ ἀγαπητὴ εἰς τοὺς δημοδιδασκάλους καὶ ἀξία τῆς συνδρομῆς αὐτῶν. Διὸ παρακαλοῦνται θερμῶς πάντες νὰ στείλωσι ταχέως τὴν μικρὰν συνδρομὴν των. Ἡ ἀδιαφορία ἢ ἡ ἀναβολὴ εἶναι σύμπτωμα μαρασμοῦ. Ἐχομεν σήμερον εἴπερ ποτὲ καὶ ἄλλοτε ἀνάγκην συμπράξεως καὶ ἐνότητος. Πολλὰ πράγματα βυσοδομοῦνται κατὰ

τῶν σχολείων καὶ τῶν διδασκάλων. Ἡ Ἐκπαιδεύσις θὰ ἀντιτάξῃ κατὰ πάσης ἀκρίτου καὶ ἀνεπιστήμονος μεταβολῆς τὴν λογικὴν καὶ τὴν ἐπιστήμην, ἀλλὰ ταῦτα ὠφελοῦσιν, ὅταν ὀπισθεν τῆς Ἐκπαιδεύσεως εἶναι τεταγμένοι πάντες οἱ διδάσκαλοι τοῦ ἔθνους ἔτοιμοι νὰ ὑποστηρίξωσι τὸ δίκαιον καὶ τὸ πρέπον διὰ παντὸς νομίμου μέσου. Ἕλληνες διδάσκαλοι, μὴ ἀδιαφορεῖτε. Σεῖς πρώτοι θὰ αἰσθανθῆτε τὸ κακόν.

(Ἐκ τοῦ γραφείου τῆς Ἐκπαιδεύσεως)

Ἡ ΔΙΑΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΩΝ

Εἰς τὴν οἰκονομικὴν κρίσιν, ἣν τὸ ἔθνος διέρχεται, προσετέθη ἄνευ λόγου καὶ κρίσις ἐκπαιδευτικὴ. Διαλύονται δύο ἢ τρία ἐκ τῶν τεσσάρων Διδασκαλείων καὶ ἰδρύονται εἰς τὴν θέσιν αὐτῶν Ὑποδιδασκαλεῖα πρὸς μόρφωσιν γραμματοδιδασκάλων. Ἡ ἀπόφασις αὕτη τῆς Κυβερνήσεως ἀποδεικνύει ὅτι δὲν κατενόηθη ποῖαν ἀποστολὴν ἔχει σήμερον τὸ δημοτικὸν σχολεῖον. Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ διδασκαλίας τῆς ἀναγνώσεως, τῆς γραφῆς καὶ τῶν πράξεων τῆς ἀριθμητικῆς, ἀλλὰ περὶ μορφώσεως τοῦ λαοῦ. Τὰ δημοτικὰ σχολεῖα σήμερον ἐν Εὐρώπῃ ἔγιναν ἐκπαιδευτήρια τοῦ λαοῦ καὶ εἰς τὰ σχολεῖα ταῦτα, τὰ ὅποια ἀπὸ τῆς μικρᾶς ἡλικίας

ἀσχολοῦνται περὶ τὴν μόρφωσιν τοῦ μαθητοῦ, καὶ τὴν θρησκευτικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν διανοητικὴν, ὀφείλεται ἡ πνευματικὴ ἐξέγερσις τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν καὶ ἡ εὐδοκίμησις καὶ τῶν ἐπιστημῶν καὶ τῶν τεχνῶν. Ἐκείνοι κατενόησαν ὅτι ἡ πρώτη ἐποχὴ τοῦ ἀναβλαστάνοντος πνεύματος εἶναι ἡ κρίσιμωτάτη πασῶν καὶ ὅτι ἐκ τῆς καλῆς ἢ κακῆς διαπλάσεως αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἡ εὐδοκίμησις ἢ ἡ ἀποτυχία τῶν ἀτόμων ἐν τῷ βίῳ. Καὶ διὰ τοῦτο οὐ μόνον ἡ ψυχολογία τοῦ παιδίου παρουσιάζει τὴν μεγαλύτεραν ἀνάπτυξιν ἀλλὰ καὶ ἡ ἐφαρμογὴ εἰς τὴν διδακτικὴν ὑπῆρξε σπουδαιότατον μέλημα τῶν ἐξοχωτέρων ἀνδρῶν τοῦ αἰῶνος. Ἄν θέλωμεν ἡ ἐργασία ἡμῶν νὰ στερεθῇ ὑπὸ ἐπιτυχίας, πρέπει εἰς πᾶν ἡμῶν διάθεμα νὰ ἀγώμεθα ὑπὸ τῆς γνώσεως τοῦ ἀληθῶς συμβαινόντος ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ διὰ τοῦτο πάντες οἱ ἐγκύψαντες εἰς τὴν μελέτην τῶν παιδαγωγικῶν ζητημάτων ἀνομολογοῦσιν ὅτι πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου τῆς ἀνατροφῆς ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν διδασκάλους προσηκόντως παρεσκευασμένους. Ὅσοι δὲ τελειότερα ἢ προπαρασκευῆ τοῦ διδασκάλου, τοσοῦτω καὶ μείζων ἐγγύησις περὶ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ ἔργου. Εὐχάριστον δὲ φαίνεται ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη κατενόηθη καὶ παρ' ἡμῶν καὶ οὐ μόνον ἐγένοντο 4 διδασκαλεῖα, ἀλλὰ καὶ νομοσχέδια ὑπεβλήθησαν πέρυσι πρὸς αὐξήσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διδασκαλείων, ἐφανταζόμεθα δὲ ὅτι καὶ ἡ παρούσα Κυβέρνησις κατανοοῦσα τὴν μεγάλην τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσως ἀποστολὴν θὰ ἐφιλοτιμεῖτο καὶ ἄλλα διδασκαλεῖα νὰ ἰδρῦσιν πρὸς παρασκευὴν τελειότερων διδασκάλων. Ἀλλὰ τί ἠκούσαμεν προχθές ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ εἰσάγοντος εἰς τὴν βουλὴν τὸν προϋπολογισμόν; Ὅτι καταργοῦνται τὰ διδασκαλεῖα καὶ γίνονται ὑποδιδασκαλεῖα. Ἡ ἰδέα τῆς ἰδρύσεως ὑποδιδασκαλείων εἶναι ἰδέα παλαιά. Ἦδη ὁ κ. Βουλπιώτης ἐν ἔτει 1884 εἰσηγήσατο νόμον ἐν τῇ βουλῇ περὶ τούτου, ὅστις μάλιστα ἐψηφίσθη καὶ ἐγένετο νόμος τοῦ Κράτους, ἀλλὰ δὲν ἐφηρμόσθη· διότι ὁ ὑπουργὸς ἐκεῖνος ἐπιδιώκων τὴν ἀληθῆ τῆς ἐκπαίδευσως βελτίωσιν ἀφῆκε τὸν νόμον ἐκεῖνον ἀργόν, εὐθύς ὡς ἐπέστη ὅτι διὰ τῶν ὑποδιδασκαλείων εἰσήγετο νοθεῖα εἰς τὴν δημ. ἐκπαίδευσιν. Ἀλλὰ καὶ πρὸ δύο ἐτῶν ὡσαύτως ἐνεφανίσθη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ νομοσχέδιον περὶ ὑποδιδασκαλείων τερατώδες, ὡς ἦσαν τοιαῦτα καὶ τὰ ἄλλα τὰ ὑποβληθέντα τότε εἰς τὴν βουλὴν, πλάσματα τοῦ νῦν τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν διευθύνοντος κ. Παπα-

μάρκου, ὅστις εἶναι προωρισμένος νὰ γίνῃ ὁ νεκροθάπτης τῆς δημοτ. ἐκπαίδευσως. Ὅποιον ὁ θεὸς λαὸν θέλει νὰ καταστρέψῃ, ἐκεῖ στέλλει ἀνθρώπους ὡς τὸν κ. Παπαμάρκου. Οὗτος ἔχει τὴν ἑκτακτον ἰκανότητα οὐ μόνον νὰ ἀφανίζῃ ὅ,τι καλὸν εὑρε προὔπαρχον, ἀλλὰ καὶ νὰ εἰσάγῃ ὅ,τι δύναται νὰ ἀπομωράνῃ τὸν λαὸν καὶ εἶναι ὁ ἀληθὴς τῆς ὑπισθοδρομήσεως ἀντιπρόσωπος. Τοιοῦτον ἠξέυρομεν αὐτὸν πάντοτε, ἀφ' ὅτου ἐγνωρίσαμεν αὐτόν. Τοιοῦτος φαίνεται καὶ ὡς συγγραφεὺς καὶ ὡς νομοθέτης. Ἀπόσιτος εἰς τὴν λογικὴν, καταδιώκει ἀμειλίκτως τοὺς ἐπικρίνοντας τὰ γελοῖα ἔργα του ποιούμενος κατὰ κράτος τῆς ἐξουσίας, ἣν παρέχει αὐτῷ ἡ δημοσία θέσις του. Καὶ δὲν ἐκπληττόμεθα μὲ αὐτὸν τοιοῦτον ὄντα· διότι δὲν εἶναι εὐκολον νὰ ἀλλάξῃ τις τὴν φύσιν του. Ἄλλ' ἐκεῖνο, τὸ ἥποῖον μένει ἀκατανόητον εἰς τοὺς ἀνθρώπους μάλιστα εἰς τοὺς φίλους τῆς μερίδος τοῦ κ. Τρικούπη, εἶναι πῶς οὗτος ὁ ἀνθρωπος ἀπολαύει πλήρους ὑποστηρίξεως καὶ παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ καὶ παρὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ; Ἄν ἔχωσι πεποιθήσιν ὅτι τὰ ἔργα τοῦ κ. Παπαμάρκου εἶναι τέλεια, τί βλέπτει νὰ ὑποβάλλωσιν αὐτὰ ὑπὸ τὴν ἐρευναν ἐπιτροπέας ἐξ ἐιδικῶν ἀνδρῶν συγκειμένης, εἰς ἣν ἂς συμπεριληφθῇ καὶ ὁ κ. Φίλιππος Γεωργαντᾶς, ὅστις ὡς ἐκφράζεται ὑπ' εὐγνωμοσύνης ὁ κ. Παπαμάρκου, κλαίει ὑπὸ συγκινήσεως διὰ τὴν τελειότητα τῶν ἔργων τοῦ πάτρωνός του. Ἐκ τῆς ἀντιπαράθεσιν τῶν γνωμῶν θὰ πεισθῇ ὁ κ. ὑπουργὸς ἂν ὠφελοῦσι ἢ βλάπτουσι τὴν Ἑλλάδα τὰ νομοσχέδια του καὶ τότε μετὰ μείζονος πεποιθήσεως θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐφαρμογὴν ἢ τὴν ἀπόρριψιν αὐτῶν. Οὕτω πράττουσιν ἄλλα ἔθνη, ἃ ἔχουσιν ὑπουργοὺς ἐιδικωτέρους τοῦ νῦν τὴν ἐκπαίδευσιν ἐπαξίως διευθύνοντος κ. Κ. Κοσονάκου. Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Ἐκπαίδευσως παρέστη πρὸ 2 ἐτῶν κατὰ τὰς συζητήσεις ἐν τῇ ἐπιτροπείᾳ τῆς βουλῆς τῇ ἐπὶ τῶν νομοσχεδίων τῆς μέσης καὶ κατωτέρας Ἐκπαίδευσως. Δὲν ἐπέστη τότε ὅτι ἡ συζήτησις γινομένη μάλιστα ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων προσώπων διαλευκαίνει πολλὰ πράγματα καὶ ὅτι δὲν εἶναι φρόνιμον νὰ βίβωκινδυνεύωμεν τὰ πάντα, ἵνα διασωσῶμεν ἓνα ἀδικαιολόγητον ἐγωισμόν ἐνὸς τμηματάρχου, οὗ τὰ σχέδια κατὰ περιεργον τῆς τύχης ἀπόφασιν πάντα φέρουσι τὸν τύπον τῆς ἀποτυχίας; Ἄς κάμῃ πρὸς δοκιμὴν ἐν ὑποδιδασκαλείῳ, ἀφ' οὗ δὲν πειθεται ὅτι εἶναι ἀναχρονισμὸς ἢ σύστασις τοιούτων καὶ ἀφ' οὗ θέλει καὶ διὰ τῶν πραγμάτων

νὰ πεισθῇ ὅτι οἱ ὑποδιδασκαλοὶ εἶναι αὐτοὶ οὗτοι ἐφ' ἑξαμηνοδιδασκαλοὶ, ὧν τοσοῦτον παράγωγος ἐσχάτως κατέστη ἡ χώρα τῶν εὐφυῶν Λακωνίων, ἔνευ ἰδιαιτέρας τοῦ δημοσίου ταμείου πρὸς τοῦτο δαπάνης. Ἀλλὰ μὴ πρὸς Θεοῦ δικλυσὴ τὰ διδασκαλεῖα! Ἡ ἀληθὴς πηγὴ πρὸς μόρφωσιν δημοδιδασκάλων εἶναι τὰ διδασκαλεῖα.

Αὐτὸς ὁ κ. τμηματάρχης τῆς δημοτικῆς Ἐκπαίδευσως δὲν ἐκόπτετο πρὸ τινῶν ἐτῶν ὅτι τρία ἔτη φοιτήσεως εἰς τὸ διδασκαλεῖον δὲν ἀρκοῦσι καὶ ὅτι πρέπει νὰ προστεθῇ τοῦλάχιστον καὶ τέταρτον; Ἰδοὺ δὲ τί γράφει αὐταῖς λέξεσι: «Ἐπι ἐν γε τῷ παρόντι πρέπει ἢ ἐν τῷ διδασκαλείῳ διδακτικὴ περίοδος νὰ εἶναι τετραετής (ἐν γε τῷ παρόντι τετραετής, κατόπιν ὅμως καὶ δετῆς καὶ βετῆς), τῶν εἰς αὐτὸ τὸ πρῶτον εἰσερχομένων μαθητῶν ἐχόντων γνώσεις τῆς δευτέρας τάξεως ἀγαθοῦ γυμνασίου καὶ ἡλικίαν οὔτε νεωτέραν τῶν 16 οὔτε πρεσβυτέραν τῶν 22 ἐτῶν. Πρέπει προσέτι τὰ ἐν τῷ διδασκαλείῳ διδαχθησόμενα μαθήματα νὰ στοχάζονται οὐ μόνον τῆς ἐιδικῆς διδασκαλικῆς παιδείας τῶν εἰς αὐτὰ φοιτῶντων μαθητῶν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ αὐτῶν· πρέπει κέντρον καὶ πυρὴν πάντων τῶν μαθημάτων νὰ εἶναι τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, «ἡ βασιλικωτάτη αὕτη διατριβὴ» κατὰ Πλούταρχον. Καθ' ὅλην δὲ τὴν τετραετὴ ταύτην περίοδον πρέπει νὰ διδαχθῶσι κατὰ τὰς παιδαγωγικούς κανόνας καὶ κατὰ τὰς ψυχολογικὰς ἀνάγκας τῶν μαθητῶν διατασσόμενα ὑπὸ διδασκάλων οὐχὶ παρακεχαραγμένων καὶ κιβόλων, ἀλλ' ὑπὸ διδασκάλων χρηστῶν καὶ γενναίων καὶ τιμιωτάτων θρησκευτικὰ ἐπὶ ὥρας 320, φιλοσοφικὰ 320, παιδαγωγικὰ 360, ἐφηρμοσμένη διδασκαλία 80, Ἑλληνικὰ 920, μαθηματικὰ 490, φυσικὴ 200, χημεία 40, φυσικὴ ἱστορία 200, σωματολογία 80, γεωγραφία 160, κοσμογραφία 40, ἱστορία 400, ᾠδικὴ 520, τετραχορδον 400, ἐκκλ. μουσικὴ 140, ἰχνογραφία 200, καλλιγραφία 120, γυμναστικὴ καὶ ὁπλασκία 500, τέχναι καὶ γεωπονικὰ 200. Τὸ ὅλον ὥρας 6600, πλὴν τῶν διδακτικῶν ἀσκήσεων τῶν ἐν τῷ προτύπῳ, αἵτινες εἰς 600 ὥρας πρέπει νὰ συμποσούνται» 1). Αὐτὸς δὲν γράφει «ἔμαθον ἐκ τῆς μακρᾶς πείρας μου ὅτι μόνον τὸ τέλειον διδασκαλεῖον δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν τε ἐθνικὸν καὶ

1) Ὁ κ. Χαρισίου Παπαμάρκου Λόγον περὶ τοῦ νῦν δὴ προσήκοντος ἡμῖν τοῖς Ἑλλησι διδασκαλείου σελ. 26.

ἐκπαιδευτικὸν τῆς ἰδρύσεως αὐτοῦ σκοπὸν. Πᾶσα δ' ἄλλη μορφή αὐτοῦ, ῥάκωμα καὶ ἐρείπιον οὐσα, εἶναι ἄλλως ἀχρηστος καὶ ἀνωφελής, κενὴ καὶ οὐδενὸς ἀξία, πλάνη καὶ μάταια τοῦ τε χρόνου καὶ τοῦ χρημάτων δαπάνη» 1). Πῶς τώρα δογματίζει τὰ ἐναντία; Μήπως ὑπάρχουσιν ἄλλοι λόγοι ἀποβλέποντες τὰς σχέσεις τοῦ κ. Παπαμάρκου πρὸς τινὰς μισητοὺς διευθυντὰς τολμήσαντας ἄλλοτε νὰ ἐπικρίνωσι τὰ διαβόητα νομοσχέδια του καὶ ἡ διάλυσις τῶν διδασκαλείων εἶνε τρόπος εὐσχημος τῆς ἀποπομπῆς αὐτῶν ἐκ τῆς ὑπηρεσίας διὰ τὸ ἀσκανόλιστον; Μήπως τὸ αὐτὸ δὲν ἐγένετο καὶ ἐν ἔτει 1886, διαλυθέντος τοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ διδασκαλείου, ἵνα παυθῇ ὁ μισούμενος διευθυντής; Νομίζομεν ὅτι ἂν γίνωνται τοιαῦτα πράγματα, ἵνα θεραπεύωνται προσωπικὰ πάθη καὶ μίση, τὸ συνταγματικὸν ἡμῶν πολίτευμα μετεβλήθη εἰς δεσποτισμὸν τοῦ εἰδεχθεστάτου εἶδους. Καὶ ἡ βουλή τῆς Ἑλλάδος, πρὸς ἣν ἰδίᾳ ἀποτεινόμεθα, καὶ ἣτις περικλείει ἐν ἑαυτῇ καὶ γηραιούς πολιτευτὰς καταναλώσαντας τὸν βίον αὐτῶν ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν καὶ τῆς προόδου τοῦ τόπου καὶ φιλοδόξους νέους φιλοτιμωμένους νὰ συντελέσωσι διὰ τε τῆς γνώμης των ἀπροκαλύπτως ἐκφερομένης καὶ διὰ τῆς ψήφου των τῆς μεμελετημένης εἰς τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος ἡμῶν, καθήκον ἔχει νὰ πατάξῃ τὰ βίαια πάθη καὶ νὰ σώσῃ τὸν τόπον ἀπὸ τὸ χάος, εἰς ὃ ἀπειλεῖ νὰ βίβωσιν τὰ σχολεῖα ἐνὸς ἀκρίτου ἀνθρώπου τὰ αὐτοσχεδιάσματα, ὅστις καὶ ἐξ ὧν λέγει καὶ ἐξ ὧν πράττει πιστοποιεῖ ὅτι πάντοτε πλέει ἐντὸς θολῶν ὑδάτων δεικνυόμενος ἀμαθέστατος καὶ εἰς τὰ παιδαγωγικὰ καὶ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν σχολείων καὶ ὅτι ἡ βουλή ὀφείλει νὰ δυσπιστῇ εἰς τὰ μέτρα αὐτοῦ, ἵνα μὴ γίνῃ παραίτιος καταστροφῆς καὶ τῶν ὀλίγων καλῶν, ἃ ἔχομεν, καὶ τοιαῦτα ὁμολογουμένως εἶναι τὰ διδασκαλεῖα. Ἡ γνώμη τοῦ διδασκαλικοῦ συλλόγου καὶ τῆς Ἐπισημονικῆς ἐταιρείας, σωματείων ἐγκλεισίωντων ἐν ἑαυτοῖς ἐιδικούς ἀνδρας ἀρμοδίους νὰ ἀποφαίνωνται περὶ τοιούτων ζητημάτων, ἐξηνέχθη ἤδη καταδικαστικὴ κατὰ τῶν μέτρων τούτων. Διὰ τί δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν αἱ γνώμαι αὐταῖ; Πανταχοῦ θὰ ἐπικρατῶσι πείσματα πρὸς ὄλεθρον τοῦ ἔθνους; Τότε ἂς κλεισθῶσιν ὅλα τὰ σχολεῖα καὶ ἂς τεθῶσι φίμωτρα εἰς τοὺς ἀνεξαρτήτους χαρακτῆρας, τοὺς παραπονουμένους διὰ τὰ ἀτάσθαλα ἔργα, ἂς γίνωσι

1) ε. α. σελ. 15.

δὲ ἐξέδραϊ εἰς τοὺς μεγαλοφάνους ἐπαινέτας τοῦ συστήματος, ἕνα ἀκούωνται καλλίτερον οἱ ὕμνοι πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν βασιλέα ὅτι οὐδέποτε εἶδομεν ἐποχὴν εὐδαιμονεστέραν καὶ σωφρονεστέραν τῆς παρούσης. Καὶ ὁ Θεὸς ἄς φυλάττη καὶ τοὺς ἄλλους μεγάλους ἄνδρας τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, ἀλλὰ πρὸ παντὸς ἄλλου τὸν Παπαμάρκον, τὸν τριλαμπῆς τῆς Μακεδονίας ἀγλαίσμα, νίκας αὐτῷ κατὰ τῶν ἐναντιῶν δωρούμενος.

Η ΕΛΑΤΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΜΙΣΘΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΟΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ κ. Τρικούπη διὰ τοῦ Νόμου τοῦ ΔΡΠΔ' κατὰ τὸ 1884 ὥρισεν, ἵνα οἱ μισθοὶ τῶν πρωτοβαθμίων δημοδιδασκάλων ἀμφοτέρων τῶν φύλων ὧσιν 140 κατὰ μῆνα, τῶν δὲ πρωτοβαθμίων δημοδιδασκάλων τῶν διοριζομένων ὡς πρώτων διδασκάλων εἴτε ἐν τοῖς προτύποις τοῖς προσρητημένοις εἰς τὰ διδασκαλεῖα εἴτε ἐν σχολείοις δημοτικοῖς τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Κερκύρας τῶν Πατρῶν καὶ τῆς Σύρου οἱ μισθοὶ ὠρίσθησαν εἰς δραχμὰς 180 κατὰ μῆνα. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ οὐδεμίαν μεία ἐγένετο οὔτε τοῦ ἄρθρου 24 τοῦ νόμου περὶ δημοτικῶν σχολείων, καθ' ὃ «ἐκτός τοῦ σταθεροῦ μηνιαίου θέλει παραχωρεῖσθαι εἰς ἕκαστον δημοδιδάσκαλον ἀνεξέδοδος κατοικίαν καὶ διδάκτρα ἐκ 10—50 λεπτὰ κατὰ μῆνα δι' ἕκαστον παιδίον,» οὔτε τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου ΦΛΣΤ', καθ' ὃ «οἱ ἐν ταῖς πρωτευούσαις τῶν νομῶν διοριζόμενοι πρωτοβάθμιοι δημοδιδάσκαλοι λαμβάνουσι προσέτι ἐν ὅσῳ ὑπηρετοῦσιν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ νομοῦ καὶ δραχμὰς δέκα κατὰ μῆνα ὡς ἐπιμίσθιον, οἱ νόμοι οὗτοι εἶχον τὴν ἰσχύον των καὶ οἱ πρωτοβάθμιοι δημοδιδάσκαλοι ἐλάμβανον πλὴν τοῦ κανονικοῦ αὐτῶν μισθοῦ καὶ τὰ ἐπιμίσθια των, καὶ τὰ διδάκτρα των καὶ τὴν ἀνέξοδόν των κατοικίαν. Οἱ μισθοὶ οὗτοι ὡς καὶ τὰ ἐπιμίσθια καὶ τὸ ἐνοίκιον ἐίδοντο προθυμότατα ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ ταμείου, μάλιστα δὲ οἱ κκ. δήμαρχοι, ἐξ ἀμέσου ἀντιλήψεως γινώσκοντες τὰ κατὰ τοὺς δημοδιδασκάλους καὶ βλέποντες τὴν ἐν τῷ σχολείῳ ταλαιπωρίαν αὐτῶν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, παρεῖχον ἐνοίκιον πρὸς ἀξιοπρεπῆ κατοικίαν ἀρκετὰ εὐπρόσωπον π. χ. ἐν Ἀθήναις ὡς ἐγὼ γινώσκω μέχρι τῶν 80 δραχμῶν κατὰ μῆνα. Ὡστε ὁμολογουμένως ἡ αὐξήσις τοῦ μισθοῦ

τῶν δημοδιδασκάλων καὶ ὅλα τὰ κατὰ νόμους παρεχόμενα ἐπιδόματα ἀνεκούφισάν πως τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι ζῶντας δημοδιδασκάλους, οἵτινες ἐτρέχοντο ὑπὸ πενίας διὰ τὸ δαπανηρὸν τοῦ βίου. Ἀλλὰ κατόπιν ἰδρυθέντος ταμείου ἰδίου τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως περιεκόπησαν ἀναιρέτως πᾶσαι αἱ ἀποδοχαὶ των δημοδιδασκάλων, ὠρίσθη δὲ γλίσχρον τὸ ἐνείκιον εἰς 40 δραχμὰς κατὰ μῆνα διὰ πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς πρωτοβαθμίους δημοδιδασκάλους τοὺς ἐν ταῖς πρωτευούσαις τῶν νομῶν ὑπηρετοῦντας, χωρὶς νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐν Ἀθήναις μὲ 40 δραχμὰς εἶναι ἀδύνατον νὰ εὔρη τις κατοικίαν ἔστω καὶ τῆς τελευταίας τάξεως. Διὰ τοῦτο ἡ αὐξήσις τοῦ μισθοῦ τῶν δημοδιδασκάλων ἐθεωρήθη περ' αὐτῶν καὶ δικαίως ὡς δῶρον ἄδωρον, πενία δὲ καὶ παντοῖα κκεκοδομονία ἤρχισε πάλιν νὰ κατατρίχη αὐτοὺς μάλιστα τοὺς οἰκογενειάρχας. Ἦδη δὲ μανθάνομεν παρασκευάζεται κατ' αὐτῶν καὶ τὸ δεύτερον κτύπημα. Δὲν παρέχεται αὐτοῖς οὐδὲ λεπτόν πλέον πρὸς κατοικίαν παρὰ μόνον ὁ ξηρὸς μισθός, καὶ οὗτος ἡλαττωμένος διὰ τοὺς πρώτους διδασκάλους τῶν 4 πόλεων καὶ τῶν διδασκαλείων, τοῖς δίδεται δὲ παρηγορία ὅτι αὐξάνει ὁ μισθὸς τῶν δευτεροβαθμίων καὶ τριτοβαθμίων. Ὁ κύριος Παπαμάρκου, διότι αὐτὸς εἶνε ὁ νοῦς ὁ νομοθετῶν σήμερον καὶ διατάσσων τὰ τῶν δημοδιδασκάλων—ἀκολουθεῖ τὴν πολιτικὴν τοῦ ἀποκόπτειν πᾶσαν ὑπερέχουσαν κεφαλὴν, ἐπιδιώκει δὲ τὴν διὰ τῆς πείνης μέθοδον τῆς ταπεινώσεως καὶ τοῦ ἐξευτελισμοῦ τῶν δημοδιδασκάλων. Νομίζομεν ὅτι ἔχομεν καθῆκον νὰ διαμαρτυρηθῶμεν κατὰ τῆς αὐτοῦ ἀστοργίας πρὸς τοὺς ἐργάτας τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ νὰ προκαλέσωμεν τὴν προσοχὴν τῶν ἀρμοδίων ἐπὶ πράξεως, ἥτις θὰ εἶναι τὸ κυριώτατον κτύπημα κατὰ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἄν τὸ ἔθνος τρύχηται ὑπὸ οἰκονομικῆς στενοχωρίας, ἄς ἐλαττωθῶσιν οἱ παχεῖς μισθοὶ ἄλλων ὑπαλλήλων, ὅχι ὅμως τῶν δημοδιδασκάλων, ὧν τοὺς κόπους καὶ τὴν στενοχωρίαν εἶναι ἀδύνατον καὶ μὲ διπλάσιον μισθὸν τοῦ ὑπάρχοντος νὰ ἀνταμείψῃ ἡ πολιτεία. Πρέπει δὲ νὰ μάθωσιν οἱ τοιαῦτα βέβηλα κατὰ τῶν δημοδιδασκάλων βυρσοδομοῦντες ὅτι ἐν ταῖς πρωτοβαθμίαις δημοδιδασκαλοῖς εὐρίσκονται πολλοὶ ὄντες τελειόφοιτοι τοῦ Πανεπιστημίου, ὅτι ἡ πολιτεία τάξασα αὐτοῖς ὠρισμένον μισθὸν ἀνέλαθεν ἀπέναντι αὐτῶν ὑποχρέωσιν, ἣν δὲν δύναται νὰ ἀθετήσῃ. Ἀλλὰ καὶ οἱ κκ. βουλευταὶ δὲν πρέπει νὰ παρίδωσι τοὺς δημοδιδασκάλους καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέψωσι νὰ νο-

μοθετηθῆ τοιοῦτον σόλοικον αὐτοσχέδιον. Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι δὲν πρέπει νὰ ἐπαναπαυθῶσι, ἀλλὰ νὰ ἐργασθῶσι νὰ προληφθῆ κακόν, ὅπερ πρῶτοι αὐτοὶ θὰ αἰσθανθῶσι.

ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΜΗΝ ΥΠΟΘΕΣΙΝ

Εὐχριστῶ πάντας τοὺς φίλους μου διδασκάλους καὶ μὴ, οἵτινες ἐκπληκτοὶ ἐπὶ τῇ συντελεσθεισῇ μοι ἀδικίᾳ παρὰ τῆς πολιτείας τῆς τεταγμένης νὰ προστατεύῃ καὶ βραβεύῃ τὰς δυνάμεις τὰς ὠφελούσας, ἔσπευσαν νὰ ἐκφράσωσι τὴν θλίψιν των καὶ τὸν θαυμασμόν των διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀδικίας. Ἀλλ' ἐκείνο, τὸ ὅποιον ἐξέπληξε περισσότερο πάντων εἶναι ἡ θρασύτης καὶ ἡ ἀναίδεια, δι' ὧν ἠθέλησαν νὰ δικαιολογήσωσι τὴν παῦσιν μου, λέγοντες ὅτι παρεκινήθησαν εἰς τοῦτο ὑπὸ λόγων ὑπηρεσιακῶν. Νομίζω ὅτι ἔχω καθῆκον καὶ πρὸς ὅλην τὴν κοινωνίαν καὶ πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τῆς Ἐκπαιδεύσεως, οἵτινες δεικνύουσι πρὸς ἐμὲ τοσοῦτον εἰλικρινῆ ἀφοσίωσιν καὶ ἐκτίμησιν νὰ ἐκθέσω τὰ κατὰ τὴν σκανδαλώδη ταύτην ὑπόθεσιν, ὅπερ θὰ πράξω εὐθὺς ὡς δεθῶσιν ἐμοὶ τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ καὶ τὰ δημόσια ἔγγραφα, ἵνα ἴδωσιν ὅποια ἀβελτερία ὑπάρχει ἐν τῷ συναγματικῷ τούτῳ βασιλείῳ, καὶ πῶς ὑπὸ τὸν τύπον τῆς προόδου καὶ τῶν μεταρρυθμίσεων κρύπτεται ὁ ἀπεχθέστατος καὶ θηριωδέστατος δεσποτισμὸς. Θεωροῦμεν δὲ κατεστραμμένην τὴν πολιτείαν ἐκείνην, ἐν ἣ ἄρχουσιν οἱ ἀνίκανοι καὶ παράφοροι ἄνθρωποι, καταδιώκονται δὲ οἱ ἱκανοὶ καὶ χρηστοὶ πολῖται. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ βλέπωμεν μετ' ἀδιαφορίας τὰ συμβαίνοντα ἀδικήματα εἰς τοὺς συμπολίτας ἡμῶν. Κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην «τὸν πολίτην δεῖ μετέχειν κρίσεως καὶ ἀρχῆς» καὶ πολιτεία αὐτὸ τοῦτο εἶναι ὁ διαρκὴς συνασπισμὸς πάντων καὶ ἡ συνεργασία πρὸς ἕνα κοινὸν σκοπὸν, ὅστις εἶναι τὸ εὖ ζῆν πάντας τοὺς πολίτας. Διὰ τοῦτο ὕψιστον καθῆκον τῆς Κυβερνήσεως εἶναι νὰ γινώσκῃ τὴν ἱκανότητα καὶ τὰς ὑπηρεσίας τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐργαζομένων καὶ νὰ τοποθετῆ ἕκαστον εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν θαρβύνουσα οὕτω καὶ προτρέπουσα αὐτοὺς εἰς ἐργασίαν, κολάζουσα δὲ τοὺς ἀσυνειδήτους καὶ ἀνίκανους. Ἡ δὲ δημοσιογραφία ἔχει ὕψιστον πρὸς τοῦτο νὰ ἐκτελέσῃ καθῆκον ἐξαιρούσα τὸ καλὸν καὶ πατάσσουσα τὸ κακόν πρὸς φωτισμὸν τῆς Κυβερνή-

σεως καὶ σωφρονισμὸν τῶν ἀνθρώπων. Ὅπου τοῦτο δὲν ὑπάρχει, ὅπου οἱ πολῖται ὡς ἀπλοὶ ὑπήκοοι ὑποκείνται εἰς τὴν ἀναιρέσιαν καὶ εἰς τὰς ἰδιοτροπίας τῶν ἐκάστοτε ἰσχυόντων, ὅπου μάλιστα οἱ ἀποτυχόντες εἰς πᾶν των διάβημα καὶ κινήσαντες τὴν ἀγανάκτησιν τῆς κοινωνίας διὰ τὸ βίαιον καὶ ἰταμόν αὐτῶν καταλαμβάνουσι τὰς κεντρικὰς θέσεις τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἐκ τοῦ ὕψους τῆς θέσεως, εἰς ὃ ἀνέβηθασεν αὐτοὺς ἡ πατρίς, ἵνα ἀμερολήπτως καὶ σωφρόνως πολιτεύωνται, ἐπιτίθενται κατὰ προσώπων εὐόρκως καὶ μετ' αὐταπαρνήσεως ἐκπληρούντων τὸ καθῆκόν των, καὶ ἀντὶ ἀναγνωρίσεως καὶ ἐπαινῶν ἀποβάλλουσιν αὐτὰ τῆς ὑπηρεσίας, ἵνα τοποθετήσωσιν εἰς τὴν θέσιν οἰκείους καὶ φίλους, ὑπηρέτας πειθηνίους τῶν ἀναιρέτων ἰδιοτροπιῶν τῶν ἀρχόντων καὶ ἀκρίτους ἐγκωμιστάς πάσης μωρολογίας καὶ κουφότητος, συνεργάτας δὲ καὶ συνεταίρους πρὸς ἰδιοτελεῖς σκοπούς, ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει πλέον πολιτεία, ἀλλ' ἐμπορικῶς διοργανωμένη ἐταιρεία πρὸς ἐμμετάλλευσιν τῆς χώρας καὶ πρὸς ἐξόντωσιν τῶν χαρακτῆρων τῶν ἐχόντων αὐθυπαρξίαν καὶ αὐτενέργειαν. Ἀλλὰ κατὰ τοιαύτης καταστάσεως πραγμάτων δικαίον εἶναι οἱ πολῖται, μάλιστα δὲ οἱ ἐξέχοντες καὶ ἰσχυόντες νὰ ὑψώσωσι φωνὴν ὑπὲρ τοῦ δικαίου καὶ νὰ ζητήσωσι νὰ τεθῆ φραγμὸς εἰς τὴν ἐμπάθειαν καὶ εἰς τὴν ἀναιρέσιαν. Ἡ διακοπὴ ἐργασίας τοσοῦτον λελογισμένης καὶ προσφόρου, οἷα ἦτο ἡ ἐν τῷ Διδασκαλείῳ Ἀθηνῶν, μέλλουσα νὰ ἐξαπλώσῃ εὐλογίαν εἰς σύμπαν τὸ Ἑλληνικόν, εἶναι ἀδικήμα γινόμενον εἰς ὅλον τὸν Ἑλληνισμόν καὶ δὲν πρέπει νὰ παρέλθῃ ἀπαρτητήτος ὑπὸ τῆς κοινωνίας. Νομίζω δὲ ὅτι εἶναι ἄντικρυς εἰρωνεία ἡ σπουδὴ τῶν ἀρμοδίων πρὸς νομοθετικὰ ἔργα ὑπὲρ τῆς δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, καθ' ὃν χρόνον διὰ τῶν ἔργων των δεικνύονται πολεμοῦντες τοὺς ἀληθεῖς τῆς προόδου μαχητὰς.

Οἱ Καιροί, φύλλον ἀνεξάρτητον ἐδημοσίευσαν, ἅμα τῇ δημοσιεύσει τῆς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀπαλλαγῆς μου τὰ ἐξῆς:

Παῦσις σκανδαλώδης

«Ἀπροσδοκῆτως ἀπελύθη χθὲς ὁ διευθυντὴς τοῦ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλείου κ. Οἰκονόμου, διορίσθη δὲ ἀντ' αὐτοῦ κύριός τις ὀνόματι Γεωργαντᾶς. Ἐξετάσασθε ἢ ὅτι ἐνεργουμένων ἐν τῷ διδασκαλείῳ, ἀπελύθη τὸ κύριον ὄργανον αὐτοῦ, ὁ Διευθυντὴς, προεκληθῆ δὲ τούτου ἐνεκα σκάνδαλον ἐξωθήσαν εὐλόγως τοὺς μαθητὰς τοῦ Διδασκαλείου εἰς ζῶντᾶ πα-

ράποντα, θόρυβον καὶ ἀγανάκτησιν. Ὁ τυφλὸς φρατριάς δὲν ἠδύνατο ἄρα γε νὰ περιμένη τὸ πέρας τῶν ἐξετάσεων, ὅπως ἀντικαταστήσῃ τὸν μισοῦμενον διευθυντήν; Ὁ κ. Παπαμάρκου προσκολλᾶται λίαν εἰς τὰ προσωπικά μίσση καὶ πάθη του, ἔδωκε δὲ δείγμα πρόδηλον τοῦ χαρακτηρῶς του μόλις ἀναλαβὼν τὴν τμηματάρχην ἐν τῷ ὑπουργείῳ. Κακῶς ὅμως ἤρξατο καὶ θὰ τελειώσῃ κακῶς ὁ ἀγαθὸς αὐτὸς κύριος, ὁ ἐκ περάτων εἰς Ἑλλάδα καταβάς καὶ ἐπικτηθίσας εἰς τὸν τράχηλον τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Ἴί λέγει ἄρα γε ὁ κ. Τρικούπης ἐπὶ τῷ κατορθώματι αὐτοῦ τοῦ κυρίου, εἰς ὃν ἡ δημοτικὴ ἐκπαιδεύσις ἐδόθη ὡς νομίζει ὁ ἄνθρωπος νόμημα προσωπικόν;»

Εἰς ταῦτα ὡς καὶ τῶν ἄλλων ἐφημερίδων τὰς ἐπιτιμήσεις, πρὸ πάντων δὲ διὰ τὴν ἀγανάκτησιν τῆς κοινωνίας, ἣτις ἐξεδηλοῦτο ἀναφανδὸν μάλιστα δὲ παρ' ἀνθρώπων φίλων τῆς παρούσης Κυβερνήσεως, ἠνχηκάσθη καθ' ἅς πληροφορίας ἐλάβομεν ἀπὸ τὸ γραφεῖον τῆς Ἀκροπόλεως ὁ τμηματάρχης νὰ δημοσιεύσῃ ἐν τῇ Ἀκροπόλει ἴδιον ἄρθρον καὶ νὰ προσπαθήσῃ κατὰ τὴν φύσιν του καὶ τὸ ἦθός του νὰ πλάσῃ πλῆθος κατηγοριῶν κατ' ἐμοῦ, ἵνα οὕτω μειώσῃ τὴν ἀγανάκτησιν τῆς κοινωνίας. Εἰς τὰς συκοφαντίας ταύτας καὶ ὕβρεις τοῦ τμηματάρχου ἀπήνητῃσα εὐθὺς διὰ τῶν Καιρῶν ἀναιρέσας μίαν πρὸς μίαν τὰς συκοφαντίας. Τὴν ἀπάντησιν ταύτην ἐπεκρότησε σύμπασα ἡ κοινωνία ἀνεξαρτήτως πάσης πολιτικῆς ἀποχρώσεως καὶ ἠγανάκτησεν ἔτι μᾶλλον κατὰ τοῦ τμηματάρχου τοῦ πλάττοντος τοιαύτας συκοφαντίας καὶ προσπαθοῦντος ἀνώτατον ὑπάλληλον ὑπὸ προσωπικοῦ πρὸς αὐτὸν μίσους ἐλαυνόμενος νὰ καταστρέψῃ διὰ σατανικῶν διαβολῶν καὶ ὕβρεων. Καθηγηταὶ τοῦ πανεπιστημίου, τῶν γυμνασίων, βουλευταὶ ἐκ τῆς μερίδος τοῦ κ. Τρικούπη, πολῖται ἐπιφανεῖς ἀπροκαλύπτως ἐξεφράζοντο κατὰ τῆς ἀναιδείας τοῦ ἀ. θρώπου καὶ κατὰ τοῦ αἰμοχαροῦς τῆς ψυχῆς αὐτοῦ καὶ ἔλεγον ὅτι δὲν περιποιεῖ καθόλου τιμὴν εἰς τὸν κ. Τρικούπην ὅτι περισυνήγαγε πάλιν τοιοῦτον ἄνθρωπον, καθ' οὗ σύμπας ὁ διδασκαλικὸς κόσμος ἐξηγέρθη διὰ τὰς βαναύσους ὕβρεις, ἅς ἐξέτόξευσεν ἄλλοτε κατὰ τῶν διδασκάλων πάντων καὶ τῆς μέσης καὶ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως καὶ ὅτι ἐνεπιστεύθη αὐτῷ πάλιν τὴν διοίκησιν τῆς δημ. ἐκπαιδεύσεως. Νομίζοντες ὅτι ἡ ἀπάντησις ἡμῶν εὐχαρίστως θέλει ἀναγνωσθῆ παρὰ τῶν φίλων διδασκάλων καταχωρίζομεν αὐτὴν ἐνθάδε.

Διατί ἐπαύθη;

Κύριε συντάκτα τῆς « Ἀκροπόλεως »

Ἐν ἰδίῳ ἄρθρῳ χθὲς καταχωρισθέντι ἐν τῷ φύλλῳ ὑμῶν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν « Διατί ἐπαύθη ὁ κ. Οἰκονόμου » ἀναφέρετε ῥητῶς ὅτι δὲν ὑπῆρξαν λόγοι κομματικοί, ἀλλὰ καθαρῶς ὑπηρεσιακοὶ οἱ ἐξῆς: 1) Τὸ πλῆθος τῶν πρωτοβαθμίων δημοδιδασκάλων τῶν πέρυσιν ἀναγνωρισθέντων. 2) Τὸ πλῆθος τῶν δημοδιδασκάλων τῶν πέρυσιν προαχθέντων εἰς πρωτοβαθμίους. 3) Τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν τῶν φοιτητῶντων ἐφέτος παρὰ τὰ κανονισμένα εἰς τὸ διδασκαλεῖον. 4) Τὸ πλῆθος τῶν ἀναγνωρισθέντων γραμματοδιδασκάλων. 5) Αἱ ὑποσχέσεις αἱ δοθεῖσαι ὅτι καὶ ἐφέτος θὰ ἐπαναληφθῶσι τὰ αὐτὰ. 6) Ἡ διακρίσις τῶν μαθητῶν εἰς πολιτικὰς ἐπαρχίας καὶ ἡ εὐνοία ἀναλόγως τῆς καταγωγῆς αὐτῶν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον, τῆς ἀναγνωρίσεως ὡς καὶ τοῦ προβιβασμοῦ πολλῶν διδασκάλων εἰς πρωτοβαθμίους ἐγὼ παντάπασιν δὲν ἐνέχρμη, ὑπάρχει δὲ διαφωνία καὶ διαμαρτυρήσεις ἐμοῦ κατὰ τῶν τοιοῦτων ἀποτελεσμάτων ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνεδριῶν τοῦ διδασκαλείου τῆς 18 Ἰουνίου καὶ 22 Σεπτεμβρίου 1891. Ἡ δημοσίευσίς τῶν πρακτικῶν αὐτῶν θὰ εἶναι ὁ θρίαμβος ἡμῶν. Ἄλλ' ὁ κ. Γεωργαντᾶς καὶ οἱ ἀρμόδιοι αἰσθάνονται τὸ ἔδαφος σαλευθὲν ὑπὸ τοὺς πόδας των καὶ ἀρνούνται νὰ μοῦ δώσουν ἀντίγραφον τῶν δύο πρακτικῶν πρὸς δημοσίευσιν. Ἐλπίζω ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχει δικαιοσύνη καὶ αἰδώς καὶ κατέφυγον εἰς τὸ ὑπουργεῖον δι' ἀναφορᾶς, παρακαλῶν νὰ διαταχθῇ ὁ διευθυντὴς τοῦ διδασκαλείου νὰ μοῦ παράσῃ τὰ μέσα τῆς ὑπερσπίσεως τῆς τιμῆς μου κατὰ τῶν συκοφαντῶν καὶ τῶν μοχθηρῶν ἀνθρώπων. Ἐκ τοῦ πρακτικοῦ τοῦ πρώτου καταδεικνύεται ὁ ἀγὼν ἐμοῦ νὰ ἀποτρέψω τὴν πλειονοψηφίαν ἀπὸ ἀποτελέσματα « ἃ θὰ ὦσι ἀνήκουστα εἰς τὰ χρονικά τοῦ διδασκαλείου », ἀλλὰ δυστυχῶς πρὸς τὴν γνώμην μου συνεφώνησε μόνον ὁ κ. Σπ. Βάσης καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὁ κ. Δ. Ὀλύμπιος καθηγητὴς τοῦ διδασκαλείου, τὰ δὲ ἄλλα μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἀπεφάσισαν ἄλλα. Ὡσαύτως καὶ ἐκ τοῦ πρακτικοῦ τῆς 22 Σεπτεμβρίου φαίνεται ὅτι ἐγὼ μετὰ τοῦ κ. Ὀλυμπίου μειονοψηφούμεν, τὰ δὲ λοιπὰ τέσσαρα μέλη τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς ἀποφαίνονται ἄλλα, καὶ αὐτὰ γίνονται. Ὅταν λοιπὸν ἐννεα ἄνθρωποι ἐκδίδουσι μίαν ἀπόφασιν, ὧν οἱ τρεῖς διαφωνοῦσι, τότε τὴν εὐθύνην τῆς

πράξεως νομίζομεν φέρουσιν οἱ ψηφίσαντες ὑπὲρ τῆς ἀποφάσεως, οὐχὶ δὲ οἱ διαφωνήσαντες, διαμαρτυρηθέντες μάλιστα κατ' αὐτῆς. Καὶ ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως ἐγὼ ἤμην μειονοψηφία καὶ οὐδὲν ἄλλο ἠδύναμην νὰ πράξω ἢ νὰ σημειώσω τὴν γνώμην μου. Μὴ λησμονεῖτε δὲ ὅτι κατὰ διάταγμα ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ κ. Τρικούπη ἐκδοθὲν ἡ προεδρεία ἀπὸ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ διδασκαλείου ἀφῆρέθη καὶ ἐδόθη εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον τοῦ ὑπουργοῦ, τὸν γενικὸν ἐπιθεωρητὴν τῶν δημοτικῶν σχολείων. Εἶναι δὲ γελοῖον νὰ φαντασθῆ τις ὅτι δύναται διευθυντὴς τοῦ διδασκαλείου οἰοσθῆποτε, προεδρεύοντος μάλιστα τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων, νὰ κανονίζῃ αὐτὸς κατὰ τὸ δοκοῦν τὰ ζητήματα, νὰ ἀκολουθῇ δὲ αὐτὸν τυφλῶς ὁ σύλλογος τῶν καθηγητῶν. Ἀπόδειξις τρανοτάτη ὅτι καὶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιστάσεις ἐγὼ ἤμην μειονοψηφία καὶ ὅτι τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος εἰς πολλὰς ἀποφάσεις ζητητέον εἰς τὸ ὑπουργεῖον. Καὶ ἤδη ἐρωτῶ ὑμᾶς, κύριε συντάκτα, κατόπιν πάντων τούτων, δύνασθε νὰ ἐξακολουθήτε ἔχοντες τὴν γνώμην, ὅτι δικαίως ἐτιμωρήθη διὰ τῆς βαρυτάτης τῶν ποινῶν, τῆς ἀπολύσεως; Ἀφοῦ ὑπῆρχον τοιαῦτα κατ' ἐμοῦ κατηγορίαί, διατί δὲν με ἐκάλουν οἱ ἀρμόδιοι εἰς ἀπολογία; Δὲν σοῦ φαίνεται ὅτι καὶ οἱ ἀρμόδιοι δὲν πιστεύουσιν εἰς τοιαῦτα, καὶ λέγουσιν αὐτὰ ἵνα καθυστερῶσιν τὴν κοινωνίαν διὰ πράξιν, ἣτις θὰ φέρῃ κίονως ὄνειδος εἰς τοὺς πράξαντας αὐτὴν;

Ὡς πρὸς τὸ τρίτον ὅτι ἐφέτος ἔχομεν μαθητὰς πλείονας, τοῦτο ἐγένετο κατὰ διαταγὴν τοῦ ὑπουργεῖου. Θεωροῦμεν δὲ τοῦτο θρίαμβος τοῦ διδασκαλείου καὶ οὐχὶ αἴσχος αὐτοῦ. Ὅταν στεροῦμεθα τεσσάρων χιλ. δημοδιδασκάλων, δὲν πρέπει νὰ εὐχαριστοῦμεθα ὅτι προσέρχονται πολλοὶ νέοι εἰς τὰ διδασκαλεῖα νὰ παιδευθῶσι δημοδιδάσκαλοι, ἀφοῦ μείνωσι τρία ἔτη ἴδια δαπανῶντες; Ὅτι δὲ ἐπεκράτει καθ' ὅλον τὸ ἔτος μοναδικὴ τάξις καὶ πειθαρχία καὶ εὐκοσμία ἐν τῷ διδασκαλείῳ καὶ με τοσοῦτους μαθητὰς, εἶναι τοῦτο λόγος νὰ ἀπολυθῇ ὁ διευθυντὴς; Διευθύνται διάγοντες τὸν βίον των ἐν τοῖς ζυθοπωλείοις ἢ κατατρίβοντες τὸν χρόνον των εἰς ἰδιωτικὰς παραδόσεις ὡς οἱ τελευταῖοι γραικύλοι τῶν βωμαϊκῶν χρόνων ἢ καὶ ἀνίκανοι εἰς τὸ ἔργον των δύνανται νὰ ὀρρωδῶσι πρὸ τοῦ μεγέθους τοῦ ἔργου. Ἄλλ' ἡ ἀνικανότης καὶ συμπεριφορὰ αὐτῶν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς κανὼν τῆς ικανότητος καὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν ἄλλων;

Ὡς πρὸς τὸ τέταρτον, τὸ τῶν γραμματοδιδασκάλων, οἱ ἀρμόδιοι δὲν ἠξεύρουσι τί λέγουσιν. Ἐγὼ οὐδέποτε οὐδαμῶς ἀνεμίχθην εἰς γραμματοδιδασκαλικὰς ἀσκήσεις. Ἄλλοι ἔκαμαν τὰς ἀσκήσεις καὶ αὐτοὶ ἅς δώσωσι λόγον. Εἶναι αἴσχος ὅτι με τοιαῦτα ὄπλα δολοφονεῖτε τὴν τιμὴν τῶν ὑπαλλήλων. Παύσατέ μας, ἐξορίσατέ μας, φονεύσατέ μας ἂν θέλετε, ἔχετε κολοσικίαν πλειονοψηφίαν, ἀλλὰ μὴ μᾶς ὕβριζετε. Ἄν δὲν ἔχετε τὴν ικανότητα νὰ ἀναγνωρίζετε τὴν ἀρετὴν, δὲν σᾶς ἐπιτρέπετε ὅμως καὶ νὰ τὴν ὕβριζετε.

Ὡς πρὸς τὸ πέμπτον ὅτι ἐδόθησαν ὑποσχέσεις ὅτι θὰ ἐπαναληφθῶσι τὰ αὐτὰ καὶ ἐφέτος σᾶς προκαλῶ νὰ ἀναφέρετε ἐν κᾶν ὄνομα, εἰς ὃ ἐγὼ ἔδωκα ὑπόσχεσιν παρὰ συνειδήσιν βαθμολογίας. Οὐδὲ ἓνα ἔχετε, οὔτε τώρα οὔτε πρότερον. Πρὸ τοῦ καθήκοντος οὐδένα φοβοῦμαι, ἔμαθον δὲ νὰ ὑπομένω καρτερικῶς τὰς ἀδικίας, οὐδὲ ταπεινοῦμαι διὰ τῶν ὕβρεων καὶ συκοφαντιῶν ἀτασθαλοῦ πολιτικῆς, ἧς θεωρῶ ἐμαυτὸν ὑπέρτερον. Ἐγὼ ἠδύναμην νὰ ἀναφέρω πρόσωπα ἰσχυρὰ ἐν τῇ παρούσῃ ἐποχῇ, εἰς ἃ ἀνεπιφυλάκτως κερύσθησιν τὴν ἀληθῆ κατάστασιν τῶν προστατευομένων παρ' αὐτῶν μαθητῶν. Ἄλλὰ δὲν κάμνω κατάχρησιν τῆς ἐμπιστοσύνης, ἧς μ' ἐθεώρησαν ἄξιον. Οὐδὲ θέλω ἐντεῦθεν νὰ πορισθῶ ὀφέλειαν, ὅσον μεγάλη καὶ ἂν εἶναι αὕτη. Μὴ εἶναι, κύριε συντάκτα, αὐτὸς ὁ λόγος τῆς ἀπολύσεώς μου; Σεῖς ἠξεύρετε ὅτι ὅπως ἔχουσι τὰ ἡμέτερα οἱ ἐνδίδοντες θριαμβεύουσιν, οἱ δὲ ἄκαμπτοι μισοῦνται καὶ καταδιώκονται.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ ἕκτον καὶ τελευταῖον, τὴν διαίρεσιν τῶν μαθητῶν εἰς ἐπαρχίας πολιτικὰς εἶναι αἴσχος νὰ γίνεταί λόγος περὶ τούτου. Τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀκολουθοῦσιν ἄλλοι διαιροῦντες τὸ ἔθνος. Εἰς τὴν ψυχὴν ἡμῶν ὑπάρχουσιν ἄλλα αἰσθήματα. Θεωροῦμεν δὲ κατασχύνην ὅτι ἀπολογούμεθα περὶ πραγμάτων τοσοῦτον φανερῶν. Πάντοτε ικανοποιήσιν τῶν κόπων μου ἐθεώρησα τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν μαθητῶν μου, οὓς ἐκ καρδίας πάντοτε ὡς τέκνα μου ἀγαπῶ καὶ προστατεύω. Τὰ δὲ δάκρυα, ἃ χύνουσιν ἐπὶ τῇ ἀκατανόμαστῳ διαγωγῇ τῶν ἀρμοδίων, εἶναι δι' ἐμὲ παρηγορία, ὅτι ἡ ἀρετὴ ζῆ τουλάχιστον εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νεωτέρων. Ἄλλως δὲ ἐμφανίζομαι τὸ πρῶτον ὡς διδάσκαλος. Ἀπὸ τοῦ 1875 μέχρι τοῦ 1892 πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐνθουσιωδῶς ὑπηρετήσα καὶ ἐνθουσιωδῶς ἀεγνωρίστην. Νῦν δὲ τὸ πρῶτον ἀπολύομαι παρὰ κυβερνήσεως ἠπίας καὶ

ἀφαιρέσει, οὐκ ἀναγκάζω παρ' ἡμῶν μὲ εὐχαριστήσιον μου ὅτι θὰ εἶναι τοῦ λοιποῦ ἡ κυβέρνησις τοῦ κ. Τρικούπη. Ἄς εἶμαι ἐγὼ μόνος τὸ θῦμα ἐνστικτῶν ἀγρίων. Ταῦτα ἐν περιλήψει, κύριε συντάκτα. Ἐν ἰδίῳ δὲ φύλλῳ θὰ δημοσιευθῶσιν ἀναλύσεις τῶν μορφῶν τούτων καὶ ἀντιρροεῖς δι' ἐπιστήμων πρακτικῶν, ὥστε ν' ἀναγκασθῶσιν οἱ ἀρμόδιοι νὰ εὕρωσιν ἄλλους λόγους δικαιολογητικούς τῆς παύσεώς μου. Νομίζω δ' ὅτι ἐπὶ τέλους ὡς λόγος θὰ ἀποδειχθῇ ἡ περιβόητος μοχθηρία ἐνὸς ἀνθρώπου, ὅστις ἐμφωλεύει ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας καὶ ὅστις ἀφίνεταί ἀνεπιτήρητος νὰ πράττῃ ἔργα Κύνκλωπος. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν θὰ βλάβῃ μόνον ἐμέ.

Π. Π Οἰκονόμος.

ΣΚΑΝΔΑΛΩΔΕΣΤΑΤΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Τὰ χθὲς δημοσιευθέντα ἀποτελέσματα τῶν ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων τοῦ ἐν Ἀθήναις Διδασκαλείου εἶναι ὅλως ἀθαίρετα καὶ ἀδίκαια. Ἐκ τῶν ἐξετασθέντων 81 μαθητῶν 9 μὲν ἔγιναν πρωτοβάθμιοι, 32 δευτεροβάθμιοι, 29 δὲ τριτοβάθμιοι καὶ 1 ἀπερίφθῃ. Ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν πρωτοβαθμίων, δευτεροβαθμίων καὶ τριτοβαθμίων δὲν ἔχομεν ἀντίρρησην. Ἀφ' οὗ οἱ ἀρμόδιοι ἔσπευσαν νὰ ἀντικαταστήσωσιν τὸν Διευθυντὴν, ἵνα μὴ ἀπολέσωσιν ὀλίγων ἡμερῶν μισθόν, διότι πᾶσα ἡμέρα παρερχομένη, τοῦ κ. Τρικούπη ἄρχοντος χωρὶς νὰ χρησιμοποιηθῆται ὑπὲρ αὐτῶν ἐθεωρεῖτο ἐθελουσία καὶ αὐταπάρνησις ἀξιοκατάκριτος, ἔπρεπε νὰ δεῖξωσιν ὅτι κήδονται τῶν δημοσίων συμφερόντων. Ἐκανόνισαν λοιπὸν ὅτι ἔπρεπε ὀλίγοι πρωτοβάθμιοι νὰ ἀναγνωρισθῶσιν ἐφέτος ἐκ τοῦ Διδασκαλείου Ἀθηνῶν καὶ πολλοὶ τριτοβάθμιοι, ἐν ᾧ εἰς τὰ ἄλλα Διδασκαλεῖα δὲν ἴσχυσεν ἡ ἀρχὴ αὕτη! Ἐπερίμενε δὲ τις δικαίως πρωτοβάθμιοι μὲν νὰ γείνωσιν οἱ σχετικῶς καλλίτεροι τῶν μαθητῶν, δευτεροβάθμιοι δὲ οἱ τούτων ὑπολειπόμενοι, καὶ τριτοβάθμιοι οἱ σχετικῶς ὀλιγώτερον ἐπιδόσαντες τῶν ἄλλων. Ἀλλὰ πῶς νὰ κατορθωθῇ τοῦτο, ἀφ' οὗ ὁ διευθυντὴς ὁ ἐξετάσας δὲν ὑπῆρχε, ἐκαλεῖτο δὲ νὰ βαθμολογήσῃ ἄνθρωπος μὴ γινώσκων τοὺς μαθητάς; Διὰ τοὺς ἀνθρώπους, οἷός ἐστι κ. Φ. Γεωργαντᾶς, τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχε καμμίαν δυσκολίαν. Ὁ κ. οὗτος, ὃν ἡ φύσις περιεκόσμησε μὲ ἄπειρον πλῆθος χαρισμάτων, δικαιολογούμενος ἐκαυχᾶτο ὅτι τρεῖς λέξεις ἐὰν ἀκούσῃ ἀπὸ ἀνθρώπου ἢ τρεῖς μόνον στίχους αὐτοῦ ἐὰν ἀναγνώσῃ, τοῦτο ἀρ-

καὶ νὰ ἔχῃ καθαρῶτάτην γνώμην περὶ τῆς ἱκανότητος αὐτοῦ. Καὶ ἀναμφιβόλως τοῦ μαθητικῆς τούτου χαρίσματος ἔκαμε χρῆσιν καὶ ἐξήχθησαν ἀποτελέσματα τοιαῦτα. Ἐὰν ἐρρίπτοντο ἐντὸς κληρωτικῶς τὰ ὀνόματα τῶν ἐξετασθέντων μαθητῶν καὶ ἀπεφασίζετο ἐκ τῶν προτέρων οἱ 9 πρῶτοι ἀριθμοί, οἵτινες ἐμελλον νὰ ἐξαχθῶσι, θὰ εἶνε πρωτοβάθμιοι, οἱ 32 δεύτεροι δευτεροβάθμιοι, καὶ οἱ 29 τρίτοι τριτοβάθμιοι, ἡ τύχη νομίζομεν θὰ ἦτο δικαιοτέρα πρὸς τοὺς μαθητάς ἢ ὅσον εἶνε ἡ περιεσκεμμένη τοῦ Διευθυντοῦ βαθμολογία. Μαθηταὶ ἀνήκοντες ἀναμφιβόλως εἰς τὴν δευτέραν τάξιν, ἀφ' οὗ ἀπεφασίσθη ἐκ τῶν προτέρων νὰ μὴ γίνωσι πρωτοβάθμιοι ἢ οἱ πολὺ τῶν ἄλλων ὑπερέχοντες, ἔγιναν πρωτοβάθμιοι, μαθηταὶ ὧν ἡ καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐπίδοσις ἐνεδείκνυε αὐτοῖς τὴν τρίτην τάξιν ἔγιναν δευτεροβάθμιοι, μαθηταὶ, οἵτινες ἀδιαφιλονικητῶς εἶναι ἀνώτεροι πολλῶν γινόμενων πρωτοβαθμίων ἔγιναν τριτοβάθμιοι. Τοῦτο κινεῖ τὴν ἀγανάκτησιν παντὸς δικαίου ἀνθρώπου, μάλιστα δὲ ὅταν ἀναλογισθῇ ὅτι ἐκ τῶν τριτοβαθμίων τούτων διδασκάλων, οὗς ἡ μεγαλόνοια ἐχαρακτήρισε τοιοῦτους, πολλοὶ κατετάχθησαν εἰς τὸ Διδασκαλεῖον ὡς δευτεροετείς φοιτηταὶ τῆς φιλολογικῆς σχολῆς, ἄλλοι δὲ ὡς τελειοφοῖτοι τοῦ γυμνασίου. Νομίζομεν ὅτι πρέπει αὐθορμητῶς νὰ συνέλθῃ ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπεία καὶ νὰ ἀποδώσῃ εἰς τοὺς νέους δικαιοσύνην. Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀδικῇ τοὺς πολίτας, πολὺ δὲ περισσώτερον οἱ ὑπάλληλοι τῆς πολιτείας. Ἐν αὐτῇ τῇ ὑπόθεσιν παρεδεχόμεθα πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Διευθυντοῦ, ὅτι ἐπεκράτησε οὐχὶ ὁδὸς οὐδὲ πλάγια σκέψεις ἀλλὰ τῶν μαθητῶν παραγνώρισιν. Τὸ ἀξίωμα τοῦ Διευθυντοῦ δὲν μειοῦται διότι ὅλος ὁ κόσμος ἤξευρε ὅτι ἐβαθμολόγησε μαθητάς, οὗς δὲν γινώσκει. Ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ νὰ ἀναθεωρηθῇ ἡ βαθμολογία.

Ταύτην δὲ τὴν στιγμὴν μαθητῶνμεν ὅτι ἡ ἀδικία αὕτη βαθμολογία ὀφείλεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν νέον διευθυντὴν τοῦ Διδασκαλείου, ὅστις ἐκτελῶν προβεβουλευμένον σχέδιον ἔδωκε βαθμούς εἰς τὴν πρακτικὴν διδασκαλίαν καὶ εἰς τὰ παιδαγωγικὰ μικροτάτους, διὰ νὰ δεῖξῃ ὅτι ὁ προκατόχος του δὲν ἐδίδαξεν ἢ δὲν εἶχε τὴν ἱκανότητα νὰ διδάξῃ παιδαγωγικῶς. Ἀλλὰ τὸ σκανδαλωδέστατον πάντων εἶναι τὸ χθόμενον, ἐὰν ἀληθεύῃ, ὅτι ἔβαλε χεῖρα ἀθαίρετον καὶ εἰς τὴν ἐλάττωσιν τῶν βαθμῶν τῶν τεχνικῶν μαθημάτων μάλιστα δὲ τῆς γυμναστικῆς, καὶ οὕτω διὰ τῆς συμμαχίας τῶν μαθημάτων τούτων ἀπέκοψεν ἀπὸ τοὺς μαθητάς τὸν βαθμὸν τῶν καὶ τὸν ἄρτον τῶν. Τὸν κ. Φ. Γεωργαντᾶν ἐνεργούντα κατ' ἐντολὴν ἀνωτέραν θεωροῦμεν ἱκανὸν νὰ εἴπῃ καὶ νὰ πράξῃ τὰ πάντα. Ἀλλ' ὅταν ὁμιλῇ περὶ παιδαγωγικῶν, καὶ ἄκοντες γελῶμεν.